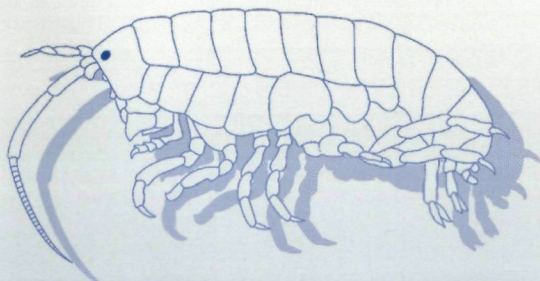

ISSN 0773-3542

De Strandvlo

Verantwoordelijke uitgever: Francis kerckhof, Muscartstraat 14, 8400 Oostende

VLIZ vzw
Wandelaarkaai 7

B-8400 Oostende
België

nb

Tijdschrift
van **De Strandwerkgroep België**

Jaargang 31
2011

Periodiek van **De Strandwerkgroep, vereniging voor mariene biologie****Voorzitter**

Jean-Paul Vanderperren
e-mail : vdppj@yucom.be

Hoogstraat 137, 1980 Zemst

☎ 015/34.07.81 (thuis)
 0472/94.14.48 (gsm)

Secretaris

Tom Ameye
e-mail : tom.ameye@skynet.be

Spaanse Lindebaan 175, 1850
 Grimbergen

☎ 02/268.10.61
 0475/69.06.27 (gsm)

Penningmeester

Floris Verhaeghe
e-mail : plattekaas@hotmail.com

Torhoutstraat 124, 8610 Kortemark

☎ 0479/89.01.09

Redactieraad - De Strandvlo

Ingrid Jonckheere
e-mail : ingrid.jonckheere@west-vlaanderen.be

St.-Idesbaldusstraat 20 bus 402, 8670
 Koksijde

☎ 058/52.19.46 (thuis)
 050/81.37.68 (ouders)
 0475/25.52.82 (gsm)

Guido Rappé
e-mail : guido.rappe@gmail.com

Kapelstraat 3, 9910 Ursel

☎ 09/374.39.68

Public Relations

Marie-Thérèse Panneels-Vanhaelen
e-mail : marc.panneels@skynet.be

Ter Yde 1, 8670 Koksijde

☎ 058/51.86.15

Bestuurslid

Francis Kerckhof
e-mail : francis.kerckhof@mumm.ac.be

Muscarstraat 14, 8400 Oostende

☎ 0473/95.30.59

Website: <http://www.strandwerkgroep.be> - **Vragen ?** info@strandwerkgroep.be

Strandvondsten: waarnemingen@strandwerkgroep.be

Webcontact: Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ)

Abonnementsprijs 2011

- Belgische leden: **12 Euro**. Te storten op **rek. 000-1493424-12**, op naam van "De Strandwerkgroep" p/a Floris Verhaeghe (zie hoger).
- Buitenlandse leden: **13 Euro**. Te storten op Bank van De Post, **BIC BPOTBEB1**, **IBAN BE19000149342412** op naam van "De Strandwerkgroep" p/a Floris Verhaeghe (zie hoger).

❖ Foto cover: Koksijde winter 2010 (foto: Ingrid Jonckheere)

INHOUD**Jaargang 31 nr. 2**

Inhoud, excursiekalender meerdaagse 2012,	2011, excursiekalender	Nederlandse SWG,	37
Ingrid Jonckheere	Gewone zehonden <i>Phoca vitulina</i> Linnaeus, 1758 langs de Westkust		40
Cédric d'Udekem d'Acoz	A further record of <i>Liocarcinus corrugatus</i> (Pennant, 1777) in Northumberland, England, northwestern North Sea (Crustacea, Decapoda, Brachyura)		48
Nathal Severijns	Verslag van de meerdaagse SWG-excursie naar Dale (Wales) van 7 tot 13 april 2009 (Deel 2)		51
laagwatertabel			62
Marie-Thérèse Vanhaelen	Rariteitenkabinet : vreemde molluskenvondsten op het Koksijdse strand		63
Boekbespreking			68

WOORD VOORAF

Dit vakantienummer van De Strandvlo lijkt wel een reismagazine. We nemen je mee naar de zehonden langs de Westkust. We doen je dromen van exotische stranden met een artikel over vreemde schelpen op het strand. We reizen terug naar Wales en Northumberland door middel van een uitvoerige waarnemingenlijst en de vondst van een krabbenschild.

De aankondiging van de meerdaagse 2012 naar Normandië zorgt ervoor dat we ook voor volgend jaar reeds reisplannen kunnen maken.

Veel 'reis'genot!

(IJ)

Excursiekalender – 2011

- **Zaterdag 3 september: Raversijde : zeeorganismen op het strand en de strandhoofden.**
Afspraak: 10u30, Koninklijke Baan, zeedijk ten oosten van Domein Prins Karel, vóór de roze villa “Jan van Gent”, i.s.m. Natuurpunt Middenkust.
- **Zaterdag 1 oktober: De Panne : gewriemel in het net. Krui-excursie met René Billiau.**
Afspraak: 10u30, Pierre Bortierplein, dicht bij Leopold I-monument, bij beeld Pier Kloeffe, rechtover café Leopold.
- **Zondag 30 oktober: Oostduinkerke Sint-André : zoektocht langs de vloedlijn.**
Afspraak: 10u, strand St.André, einde Scottlaan tegenover boothotel “La Péniche”.
- **Zondag 18 december: De Panne, Westhoekstrand : winterslachtoffers.**
Afspraak: 13u, dijkje einde Dynastielaan.

Excursieprogramma Nederlandse SWG

* Vooraf aanmelden bij Mick Otten (010-5990161 of mjotten@kabelfoon.nl).

- Zaterdag 6 augustus** SWG-excursie naar Wemeldinge. We gaan snorkelen bij het prachtige ponton. Aanvang excursie: 11.00 uur. *
- Zaterdag 3 september** SWG-excursie naar de Kwade Hoek. We gaan het strand afstruinen. Aanvang excursie: 10.30 uur. *

MEERDAAGSE SWG-EXCURSIE 2012

Normandië – Côte du Calvados van 7 tot 11 april 2012

In 2012 blijven we dicht bij huis en richten we ons op de Normandische kust, de streek tussen het schiereiland van de Cotentin en Honfleur. Niet alleen biologisch, maar ook historisch en geologisch is de streek het bezoeken waard. We organiseren dan ook een geleide geologie excursie in het nabijgelegen reservaat, “La Falaise du Cap Romain”.

We logeren te Bernières sur Mer, in “La Closerie des Djinns”, één van de centra beheerd door de U.N.C.M.T. Het centrum is gelegen op 400m van de zee, in het midden van het dorp.

Bernières ligt 20km van Caen en 20km van Bayeux.

De periode loopt van **7 tot 11 april 2012**. De lage waters vallen gunstig zodat er in totaal acht excursies mogelijk zijn.

De deelnameprijs voor vier overnachtingen met vol pension bedraagt 210€ op basis van twee personen per kamer. Het zijn wel kamers van 4 personen (kinderen) maar het minimale verschil in prijs weegt niet op tegen het extra confort. Alle kamers hebben een eigen wc en badkamer. Beneden de 18 jaar kost het verblijf 170€.

Beddegoed en drank bij de maaltijden zijn in de prijs begrepen. Wie dat wil kan vegetarisch eten.

We beschikken over een groot lokaal met tafels. Binos zijn er niet. Verder is er nog een Tv-zaal, tafeltennis, petanque en dergelijke dingen meer.

Uiterste datum voor inschrijving : 1 maart 2012.

Om geldig in te schrijven moet je het volgende doen :

1. Een mail sturen aan Jean Paul Vanderperren op vdppip@yucom.be
2. Vermelden of je al of niet vegetarisch wil eten.
3. Terzelve tijd het inschrijvingsgeld storten op rekening **000-1493424-12** van de SWG met vermelding “inschrijving meerdaagse 2012”

Met vragen kan je terecht bij de voorzitter, liefst per e-mail.

Gewone zeehonden *Phoca vitulina* Linnaeus, 1758 langs de Westkust

Ingrid Jonckheere

I. Inleiding

Sinds oktober 2008 vertoeven regelmatig een aantal gewone zeehonden langs de Westkust. Hun favoriete ligplaats is het strandhoofd nabij Ster der Zee maar je kan ze ook zien zwemmen voor het strand van De Panne en ook in de Havengeul en jachthaven van Nieuwpoort krijg je ze regelmatig te zien. Het aantal waarnemingen van deze soort is sinds 2008 bijna niet meer bij te houden. Zelf noteerde ik sindsdien 122 strandwandelingen te Koksijde met waarnemingen van de gewone zeehond (foto 1), enkele waarnemingen te Nieuwpoort en De Panne maar toch ook tientallen wandelingen zonder dat ik ze te zien kreeg. Tijd om mijn bevindingen en bedenkingen eens op papier te zetten.

Foto 1: Gewone zeehond *Phoca vitulina* – Koksijde
18 november 2008 (Foto: Ingrid Jonckheere)

Wanneer het water nog maar een klein beetje is weggetrokken is het soms drummen om bijeen te liggen, van zodra het strandhoofd wat verder watervrij is liggen ze in kleine groepjes of in een rij achter elkaar.

Foto 2: Vijf gewone zeehonden – Koksijde 2 mei 2009 (foto: Ingrid Jonckheere)

Eenmaal ging ik op een zomeravond (22 augustus 2009) in het duister het strand op. Er was geen volk meer op de been want het regende en toen trof ik twee zeehondjes aan op het meest zeewaarts gelegen deel van het strandhoofd, wat me doet vermoeden dat ze ook 's nachts gebruik maken van het strandhoofd om uit te rusten en dat ze niet enkel het gedeelte van het strandhoofd dichtbij het strand benutten.

4. Hoe komen de zeehonden nu ineens langs de Westkust terecht?

Er zijn uit het verleden geen gegevens bekend over vaste rustplaatsen van zeehonden langs de Westkust, wel van net over de grens met Frankrijk (Rappé, 2009, p. 267). Wat wel gekend is, is dat de zeehondenkolonies in de zuidelijke Noordzee het goed doen. Ook werd er in 1998 aan onze kust gestart met het opvangen en vrijlaten van zeehonden in nood en is het plan Zeehond ondertussen uitgevoerd.

4.1. Kolonies in de zuidelijke Noordzee.

De dieren die bij ons waargenomen worden, zijn afkomstig van de kolonies in Zeeland, de Waddenzee, het estuarium van de Wash in Groot-Brittannië, de Goodwin Sands zandbank voor de kust van Zuid-Engeland en de Baai van de Somme in Noord-

Frankrijk. Wanneer de zeehonden niet langs de Westkust te zien zijn, pendelen ze waarschijnlijk tussen deze gebieden.

In het algemeen is er een stijgende trend in het aantal dieren in de zuidelijke Noordzee, nadat de zeehond er vrijwel uitgestorven was. De stijgende trend is te danken aan een betere waterkwaliteit, een betere wettelijke bescherming, maatregelen voor bepaalde types visserij, het beschermen van rustgebieden, immigratie van zeehonden uit andere delen van de Noordzee en het opvangen van zeehonden in nood die dan nadien weer terug vrijgelaten worden. (Van den Eynde & Al, 2007)

4.2. SeaLife center te Blankenberge

In België startte het Sealife center te Blankenberge in 1998 met de opvang en revalidatie van zeehondenpups. Zowel de gewone zeehond als de grijze zeehond *Halichoerus grypus* (foto 3) worden er regelmatig opgevangen.

In het begin werden de herstelde zeehonden vrijgelaten in Heist maar sinds kort en nadat de gemeente Koksijde maatregelen nam om de zeehonden te beschermen, worden de zeehonden nu ook vrijgelaten in Koksijde. De vrijgelaten jonge gewone zeehonden blijven vermoedelijk nog een tijdje in de buurt hangen. De grijze zeehonden zien we echter niet meer terug.

Foto 3: Grijze zeehond *Halichoerus grypus* – Bass Rock (GBR)
april 2011 (foto: Ingrid Jonckheere)

4.3. Plan zeehond

Het in 1993 door Natuurpunt vzw opgezette en ondertussen uitgevoerde Plan zeehond, waarbij concrete maatregelen werden genomen om een betere milieukwaliteit en duurzame natuur te bekomen in en rond de IJzermonding werpt ook duidelijk zijn vruchten af.

5. Rustplaatsen langs de Westkust

Indien op een plaats geen jongen geboren worden, maar wel zeehonden op het droge komen rusten, dan spreekt men niet van een kolonie maar van een rustplaats.

Blijkbaar zijn de zeehonden erg honkvast in het kiezen van hun rustplaats. Het is toch opvallend dat ze telkens terug naar het strandhoofd nabij Ster der Zee terugkeren. Een paar honderd meter in de richting van Koksijde bevindt zich nog een strandhoofd met dezelfde lengte, en nog nooit zag ik daar een zeehond liggen. Je kan ze ook regelmatig zien rusten in de IJzermonding, ter hoogte van de schuine helling te WSKLUM of BLOSO. Mogelijk pendelen een aantal van de zeehonden heen en weer tussen het strandhoofd aan Ster der Zee en de haven van Nieuwpoort. Toch gaat het vaak om andere dieren die op deze plaatsen gezien worden; zo werden op 21 december 2008 in totaal 16 dieren waargenomen, 9 in de haven van Nieuwpoort en op hetzelfde ogenblik 7 te Koksijde. (Waarnemingen Diederik d'Hert en Jan Haelters)

Er was eind 2008 ook een tijdlang zowat dagelijks een zeehondje met een vishaak in zijn snoet te zien op het strandhoofd te Koksijde.

6. Gedrag

Wat me al dikwijls opviel is dat wanneer er veel volk staat te kijken de dieren langer wachten om zich op het strandhoofd neer te vlijen. Eenmaal ze dan toch besloten hebben om wat te rusten blijven ze van op het strandhoofd de waterlijn volgen zodat ze bij verstoring snel het water in kunnen. De zeehonden lijken dan ook onrustig, liggen wat meer rechtop, openen hun ogen vaker en begeven zich zo nu en dan terug het water in. Ik kan hun onrust begrijpen want de meeste toeschouwers hebben maar weinig respect voor deze dieren. Het spannen van een afsluitingskoord en het plaatsen van enkele infoborden heeft niet veel effect op het gedrag van bepaalde mensen. Ze proberen van zo dichtbij als mogelijk foto's te nemen, laten hun honden op het strandhoofd lopen, proberen dichtbij te gaan om de dieren te aaien en van zodra het getij het toelaat om achter de afsluiting door te lopen doen ze het ook. Tijdens de zomermaanden is er ook verstoring door watersporters, vooral door kitesurfers (eigen waarnemingen van Guido Rappé en mededelingen aan hem van strandredders).

Op dagen met minder volk in de buurt of momenten dat ik er alleen stond te kijken, durfden de zehonden al eens meer risico te nemen. Er waren al dagen dat ik met zekerheid kon zeggen dat ik sneller naar hen toe kon lopen - indien ik dat gewild had - dan dat zij in het water konden glijden. Ze waren dan ook een stuk rustiger, ze lagen languit op het strandhoofd, deden zo nu en dan eens een oog open zonder zich op te richten en soesden rustig verder, soms meer dan een uur, om zich dan toch even te verplaatsen en nog wat verder te soezen.

Om zich voort te bewegen op het strandhoofd maken ze gebruik van hun voorste flippers, zo bobberen ze, want zo heet deze manier van voortbewegen, over de strandhoofden of ze laten zich glijden van een hellend stuk. Kleine obstakels vormen geen probleem om over heen te geraken (foto 4). Het lijkt wat ongelukkig maar het gaat toch vlotjes.

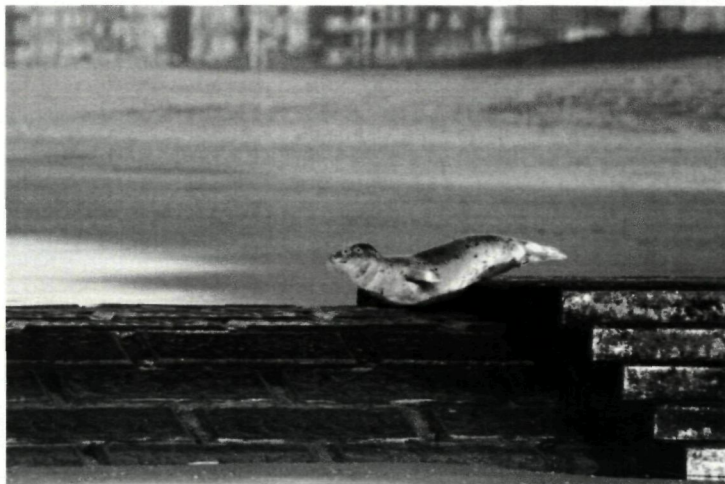

Foto 4: Gewone zehond in beweging – Koksijde 6 december 2010 (foto: Ingrid Jonckheere)

Meestal liggen ze vredig bij elkaar al zag ik wel eens dat er eentje een mep van een flipper kreeg wanneer hij/zij te opdringerig werd.

7. Beschermingsmaatregelen

De dieren vormen een toeristische attractie en de gemeente Koksijde wil ze hier graag houden. Daartoe werd een voorlichtingscampagne opgezet met een viertalige folder en infobord op de zeedijk, een bondige website en posters in het visserijmuseum (Rappé, 2009), waarin naast wat biologische gegevens over de zehond, ook een aantal

gedragsregels voor het publiek worden meegegeven. Er zullen echter meer dwingende maatregelen nodig zijn, want er is nog steeds tamelijk wat verstoring, en enkele dieren verdronken bij recreatieve visserijactiviteiten op het strand... Willen we de zeehonden in Koksijde niet kwijt geraken, dan zullen er ook daaromtrent maatregelen moeten genomen worden.

De gemeente Koksijde maakt plannen om de toeschouwers op afstand te houden. De symbolische koordafsluiting die tot nu toe gebruikt werd, wordt niet genoeg gerespecteerd en er is geen toezicht om overtreders tot de orde te roepen. Binnenkort zullen palenrijen geplaatst worden om een degelijke en definitieve beschermingszone te voorzien. Maar niet enkel de toeschouwers vormen een bedreiging voor de zeehonden. De visserij en de netten van de strand vissers hebben een nog grotere impact.

De stranding van 5 dode zeehonden, die op de website van BMM gemeld zijn voor de maanden maart en april 2011 en vermoedelijk uit de bijvangst van de visserij komen zijn weinig hoopgevend.

Ook sneuvelden er al enkele zeehonden in netten die door de strand vissers in de buurt van het strandhoofd te Koksijde geplaatst werden. Een zeehond werd dood aangetroffen in een net op 3 januari 2010 (foto 5), en in 2008 was ook al een zeehond verdronken in een net geplaatst in de haven van Nieuwpoort. Andere dode zeehonden, waarvan onderzoek later uitwees dat ze verdronken waren, spoelden aan in of om Koksijde, maar het vistuig waarin ze verdronken waren, kon niet bepaald worden. In Zuydcoote, net over de grens, verdronk een zeehond in een strandnet op 21 januari 2010.

Voorlopig werd er door het gemeentebestuur beslist om zowel links als rechts 350 meter van het strandhoofd waar de zeehonden vertoeven een visverbod op te leggen.

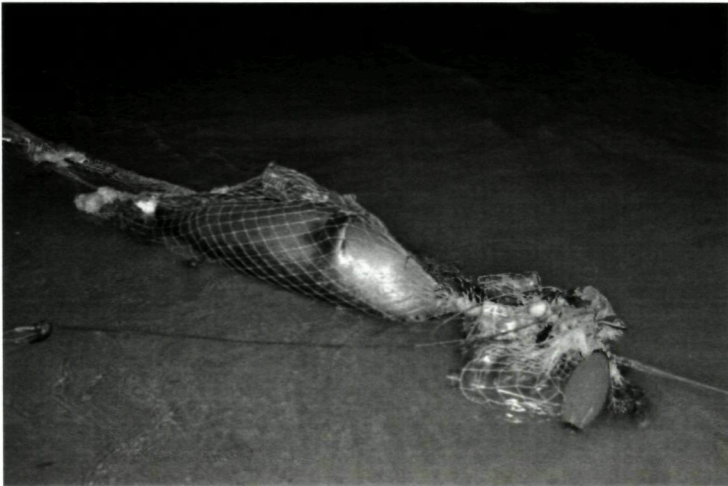

Foto 5: Gewone zeehond die verdronk net naast het strandhoofd Ster der Zee (Koksijde) op 3 januari 2010 (foto: J. Haelters/KBIN)

8. Slot

Of deze maatregelen voldoende zullen zijn en de zeehonden het strandhoofd te Koksijde zullen blijven verkiezen, zal de toekomst uitwijzen. Telkens ik de zeehonden verlaat, denk ik dat het misschien de laatste keer was dat ik ze zag en kijk ik nog even achterom bij het weggaan. Tot nu toe kwamen ze steeds terug, laat ons hopen dat het zo blijft.

Dank aan Jan Haelters, Francis Kerckhof en Guido Rappé voor het doorgeven van artikels en gegevens en het aanvullen en nalezen van de tekst.

Summary

Since 2008 a small but resident group of harbour seals *Phoca vitulina* stays at the western part of the Belgian coast, with a maximum count of 16. Two places are favoured by the seals: the estuary of the small river IJzer at Nieuwpoort and a groyne on the North Sea beach at Koksijde. The author presents her observations at the latter spot. She illustrates the local behaviour of the seals, points out the problems with the public and stresses the need for adequate measures to reduce disturbance and bycatch by set nets on the beach.

The return of the seals (well known to elderly fishermen up to the 1960s) fits in the general picture of recovery in the southern North Sea.

Literatuur

RAPPÉ G., 2009. De Zee van Toen. Een historisch-ecologische verkenning van de zuidelijke Noordzee (1930-1980), uit de mond van Vlaamse vissers. Brugge, prov. West-Vlaanderen, 463 p.

RAPPÉ G., 2009. Onze zeehonden-Nos phoques-Unsere Seehunde-Our seals. Folder van de gemeente Koksijde, 6 blz. (Kan afgehaald worden op <http://bezoeker.koksijde.be/product.aspx?id=1950>)

VAN DEN EYNDE, D., KERCKHOF, F., FRANCKEN, F., HAELTERS, J. & LAUWAERT, B., 2007. Ontwikkeling van de zandbank ter hoogte van Heist: Eindrapport. Rapport in opdracht van de Minister van Wetenschapsbeleid, BMM/KBIN, ZAHE//DVDE/200710/NL/ER, 101 p.)

Website: <http://www.mumm.ac.be/NL/index.php>

Sint-Idesbaldusstraat 20 bus 42
8970 Koksijde
Ingrid.jonckheere@west-vlaanderen.be

A further record of *Liocarcinus corrugatus* (Pennant, 1777) in Northumberland, England, northwestern North Sea (Crustacea, Decapoda, Brachyura)

Cédric d'Udekem d'Acoz

Within the British Isles, the swimming crab *Liocarcinus corrugatus* (Pennant, 1777)¹ is usually considered to be restricted to the Atlantic coastline, spreading as far north as the Orkney Islands, and absent from the North Sea coast of Great Britain (Clark, 1986). However, the latter author states that the true distribution of *L. corrugatus* has yet to be established, as there are unconfirmed records in the North Sea. Indeed, the species had been previously recorded from the Bay of Berwick (about 55°46'N 002°01'W) by Embleton (1834: 70), who gave the following short account of the record:

Portunus corrugatus, Leach, Ma.. Brit. tab. 7, figs. 1-2. Wrinkled crab. Penn. Brit. Zool. iv. tab. 5, fig. 9. Berwick Bay, rare. Dr Johnston.

The exact date of collecting is not known, but it was presumably in the early 1830s, as Davis (1995) stated that "during the 1830s George Johnston's interests transformed from botany to marine zoology".

This record was repeated by Bell (1853) who stated: "it has been found by Dr. Johnston in Berwick Bay, but is rare". Clark (1986) dismissed this record as probably erroneous, because he was not aware of any further records of the species in the North Sea, except for an imprecise and indeed dubious record from Yorkshire (Ingle, 1980). Yet, Bell (1853: 95) stated that "the characters of *P. corrugatus* are so strongly marked as to preclude the possibility of its being confounded with any other species" and Embleton (1834) explicitly referred to Leach (1816), who gave excellent figures of the species, which gives support to his record.

On 17.04.2011, during a trip with Belgian marine naturalists, the author found a carapace (34 x 42 mm) of an adult *L. corrugatus* of unknown sex washed ashore on the sandy beach in front of the castle of Bamburgh (55°36'45"N 001°42'24"W), i.e. not far from Berwick. This confirms that *L. corrugatus* must indeed be present in northern Northumberland, and that there is no reason to question the validity of the record of

¹ The generic affiliation of many European portunoid crabs is unsettled (Schubart & Reuschel, 2009), and the usual generic name for the present species is used herein, although it is certainly incorrect.

Embleton (1834). On the other hand, it remains an open question, whether there is indeed a permanently established population in the area or whether isolated crabs sporadically settle there during favourable years. The carapace from Bamburgh, which was dark purplish-coloured, is now deposited at the Royal Belgian Institute of Natural Sciences, Brussels under the registration number I.G. 31764 - INV.100661.

Fig. 1.- *Liocarcinus corrugatus* (Pennant, 1777), sex unknown, antennae omitted from the picture, 34 x 42 mm, North Sea, England, Northumberland, Bamburgh, 55°36'45"N 001°42'24"W, washed ashore, 17.04.2011.

Summary

On 17.04.2011, a carapace of the swimming crab *Liocarcinus corrugatus* (Pennant, 1777) was found washed ashore in front of the castle of Bamburgh (55°36'45"N 001°42'24"W), Northumberland, England, northwestern North Sea. This is only the second record of the species in Northumberland in nearly 200 years.

Samenvatting

Op 17.04.2011 werd een aangespoeld rugschild van de zwemkrab *Liocarcinus corrugatus* (Pennant, 1777) gevonden vóór het kasteel van Bamburgh (55°36'45"N 001°42'24"W), Northumberland, Engeland, noordwestelijke Noordzee. Dit is slechts de tweede waarneming van de soort in Northumberland in bijna 200 jaren.

References

- BELL, T., 1844-1853. *A history of the British stalk-eyed Crustacea*. London, John van Voorst, 1 Paternoster Row, lxx + 386pp.
- CLARK, P.F., 1986. *North-East Atlantic Crabs; an atlas of distribution*. 252pp. Marine Conservation Society, Ross-on-Wye, 252 pp.
- DAVIS, P., 1995. George Johnston (1797-1855) of Berwick upon Tweed and the pioneers of marine biology in north-east England. *Archives of Natural History* 22 (3): 349-369.
- EMBLETON, R., 1834. List of Malacostraca Podophthalmata, found on the coasts of Berwickshire and North Durham, years 1832-1841. *History of the Berwickshire Naturalists' Club* 1 (3): 69-72 + pl. 1.
- INGLE, R.W., 1980. *British Crabs*. British Museum (Natural History) & Oxford University Press, 222pp.
- LEACH, W.E., 1815-1875. *Malacostraca Podophthalmia Britanniae; or descriptions of the British species of crabs, lobsters, prawns, and of other Malacostraca with pedunculated eyes*. James Sowerby, London, 124pp + pl. 1-45.
- SCHUBART, C.D., & REUSCHEL, S., 2009. A proposal for a new classification of Portunoidea and Cancroidea (Brachyura: Heterotremata) based on two independent molecular phylogenies. In: MARTIN, J.W., CRANDALL, K.A., & FELDER, D.L., Decapod Crustacean Systematics. CRC Press, *Crustacean Issues* 18: 533-549.

Royal Belgian Institute of Natural Sciences
Department Invertebrates
Rue Vautier 29
B-1000 Brussels
Belgium
E-mail: Cedric.Dudekem@naturalsciences.be

Verslag van de meerdaagse SWG-excursie naar Dale (Wales) van 7 tot 13 april 2009 (Deel 2)

Nathal Severijns

In dit tweede deel van het artikel vind je voor de andere biologische groepen een overzicht van de soorten die we op de bezochte plaatsen hebben aangetroffen. Binnen elke groep zijn de verschillende soorten alfabetisch gerangschikt volgens de soortnaam ('species'). De volgende afkortingen worden gebruikt:

A = algemeen

E = enkele exemplaren

M = massaal

D = dood

L = levend

V = vers

BLR = Black Rock, Dale

CSB = Castlebeach Bay, Dale

DLF = Dale Fort

LTH = Little Haven

MLS = Marloes Sands

SBH = St. Brides Haven

SKM = Skomer Island

Foto 1: Dale fort field center (Foto: Nathal Severijns)

GENUS	SPECIES	NEDNAAM	DATUM	AANTAL	TOEST.	GEM	OPMERKINGEN
PHYLUM		Chlorophyta					
		(Groenwieren)					
ENTEROMORPHA	COMPRESSA	PLAT DARMWIER	090412	A	L	MLS	
ENTEROMORPHA	INTESTINALIS	ECHT DARMWIER	090411	A	L	SBH	
ULVA	LACTUCA	ZEECLA	090409	A	L	BLR	
ULVA	LACTUCA	ZEECLA	090410	E	L	CSB	
ULVA	LACTUCA	ZEECLA	090411	A	L	SBH	
BLIDINGIA	MINIMA	KLEIN DARMWIER	090410	A	L	CSB	
BLIDINGIA	MINIMA	KLEIN DARMWIER	090411	A	L	SBH	
CLADOPHORA	RUPESTRIS	ROTSWIER	090410	E	L	CSB	
CLADOPHORA	RUPESTRIS	ROTSWIER	090411	A	L	SBH	
ENTEROMORPHA	SPEC.	(DARMWIER)	090409	E	L	BLR	
ENTEROMORPHA	SPEC.	(DARMWIER)	090410	A	L	CSB	
CODIUM	SPEC.	(VILTWIER)	090411	E	L	SBH	
CLADOSTEPHUS	SPONGIOSUS	(GROENWIER/CHLOROPHYTA)	090412	E	L	MLS	
PHYLUM		Phaeophyta					
		(Bruinwieren)					
BIFURCARIA	BIFURCATA	(BRUINWIER/PHAEOPHYTA)	090411	E	L	SBH	
PELVETIA	CANALICULATA	GROEFWIER	090410	E	L	CSB	
PELVETIA	CANALICULATA	GROEFWIER	090411	A	L	SBH	
LEATHESIA	DIFFORMIS	VALSE OESTERDIEF	090411	E	L	SBH	
LAMINARIA	DIGITATA	VINGERWIER	090409	E	L	BLR	
LAMINARIA	DIGITATA	VINGERWIER	090410	A	L	CSB	
LAMINARIA	DIGITATA	VINGERWIER	090411	A	L	SBH	
HIMANTHALIA	ELONGATA	RIEMWIER	090411	A	L	SBH	
ALARIA	ESCULENTA	(PHAEOPHYTA/BRUINWIER)	090411	E	V	SBH	AANGESPOELD
PETALONIA	FASCIATA	(BRUINWIER/PHAEOPHYTA)	090409	E	L	BLR	
PILAYELLA	LITTORALIS	KWASTWIER	090409	E	L	BLR	
PILAYELLA	LITTORALIS	KWASTWIER	090411	E	L	SBH	
FURCELLARIA	LUMBRICALIS	(BRUINWIER)	090410	E	L	CSB	
SARGASSUM	MUTICUM	JAPANS BESSENWIER	090409	E	V	BLR	
ASCOPHYLLUM	NODOSUM	KNOTSWIER	090409	A	L	BLR	
ASCOPHYLLUM	NODOSUM	KNOTSWIER	090411	A	L	SBH	
AHNFELTIA	PLICATA	(BRUINWIER/PHAEOPHYTA)	090412	E	L	MLS	
LICHINA	PYGMAEA	(KORSTMOS)	090410	A	L	CSB	
LICHINA	PYGMAEA	(KORSTMOS)	090411	A	L	SBH	
LAMINARIA	SACCHARINA	SUIKERWIER	090409	A	L	BLR	
FUCUS	SERRATUS	GEZAAGDE ZEEIK	090409	A	L	BLR	
FUCUS	SERRATUS	GEZAAGDE ZEEIK	090410	A	L	CSB	
FUCUS	SERRATUS	GEZAAGDE ZEEIK	090411	A	L	SBH	
FUCUS	SPIRALIS	KLEINE ZEEIK	090410	A	L	CSB	
FUCUS	SPIRALIS	KLEINE ZEEIK	090411	A	L	SBH	
FUCUS	VESICULOSUS	BLAASWIER	090409	A	L	BLR	
FUCUS	VESICULOSUS	BLAASWIER	090411	A	L	SBH	

PHYLUM		Rhodophyta (Roodwieren)				
MEMBRANOPTERA	ALATA	(ROODWIER/RHODOPHYTA)	090411	E	L	SBH
LOMENTARIA	ARTICULATA	(ROODWIER/RHODOPHYTA)	090409	E	L	BLR
LOMENTARIA	ARTICULATA	(ROODWIER/RHODOPHYTA)	090410	A	L	CSB
LOMENTARIA	ARTICULATA	(ROODWIER/RHODOPHYTA)	090412	A	L	MLS
LOMENTARIA	ARTICULATA	(ROODWIER/RHODOPHYTA)	090411	A	L	SBH
GLOIOSIPHONIA	CAPILLARIS	(ROODWIER/RHODOPHYTA)	090409	1	L	BLR
PLOCAMIUM	CARTILAGINEUM	KAMMETJESWIER	090412	E	L	MLS
PLOCAMIUM	CARTILAGINEUM	KAMMETJESWIER	090411	E	L	SBH
DUMONTIA	CONTORTA	ROOD DARMWIER	090409	E	L	BLR
DUMONTIA	CONTORTA	ROOD DARMWIER	090410	E	L	CSB
DUMONTIA	CONTORTA	ROOD DARMWIER	090411	E	L	SBH
CHONDRUS	CRISPUS	IERS MOS	090904	A	L	BLR
CHONDRUS	CRISPUS	IERS MOS	090410	A	L	CSB
CHONDRUS	CRISPUS	IERS MOS	090411	A	L	SBH
AUDOINELLA	FLORIDULA	(ROODWIER/RHODOPHYTA)	090412	A	L	MLS
LITHOPHYLLUM	INCRUSTANS	(KALKKORSTWIER)	090410	A	L	CSB
CALLIBLEFARIS	JUBATA	(ROODWIER)	090411	E	L	SBH
CALLOPHYLLIS	LACINIATA	(RHODOPHYTA/ROODWIER)	094010	E	L	CSB
POLYSIPHONIA	LANOSA	KLEIN BUISWIER	090410	E	L	CSB
POLYSIPHONIA	LANOSA	KLEIN BUISWIER	090411	A	L	SBH
SCYTOSIPHON	LOMENTARIA	SAUSIJSJESWIER	090410	E	L	CSB
SCYTOSIPHON	LOMENTARIA	SAUSIJSJESWIER	090411	E	L	SBH
CYSTOCLONIUM	NODICAULIS	(ROODWIER/RHODOPHYTA)	090412	1	L	MLS
CORALLINA	OFFICINALIS	KORAALWIER	090409	A	L	BLR
CORALLINA	OFFICINALIS	KORAALWIER	090410	A	L	CSB
CORALLINA	OFFICINALIS	KORAALWIER	090411	A	L	SBH
GASTROCLONIUM	OVATUM	(RHODOPHYTA/ROODWIER)	090410	E	L	CSB
GASTROCLONIUM	OVATUM	(RHODOPHYTA/ROODWIER)	090411	E	L	SBH
PALMARIA	PALMATA	(ROODWIER/RHODOPHYTA)	090410	A	L	CSB
PALMARIA	PALMATA	(ROODWIER/RHODOPHYTA)	090412	E	L	MLS
PALMARIA	PALMATA	(ROODWIER/RHODOPHYTA)	090411	E	L	SBH
LAURENCIA	PINNATIFIDA	(ROODWIER/RHODOPHYTA)	090409	A	L	BLR
LAURENCIA	PINNATIFIDA	(ROODWIER/RHODOPHYTA)	090410	A	L	CSB
LAURENCIA	PINNATIFIDA	(ROODWIER/RHODOPHYTA)	090412	A	L	MLS
LAURENCIA	PINNATIFIDA	(ROODWIER/RHODOPHYTA)	090411	A	L	SBH
PTILOTA	PLUMOSA	(ROODWIER/RHODOPHYTA)	090411	E	L	SBH
PORPHYRA	PURPUREA	PURPERWIER	090412	A	L	MLS
CYSTOCLONIUM	PURPUREUM	(ROODWIER)	090410	E	L	CSB
CRYPTOPLEURA	RAMOSA	(ROODWIER/RHODOPHYTA)	090409	E	L	BLR
POLYIDES	ROTUNDUS	(ROODWIER/RHODOPHYTA)	090410	E	L	CSB
HILDENBRANDIA	RUBRA	WIJNROOD KALKKORSTWIER	090412	E	L	MLS
HILDENBRANDIA	RUBRA	(RHODOPHYTA/ROODWIER)	090411	E	L	SBH
CERAMIUM	RUBRUM	HORENTJESWIER	090410	A	L	CSB
CERAMIUM	RUBRUM	HORENTJESWIER	090411	A	L	SBH
DELESSERIA	SANGUINEA	(RHODOPHYTA/ROODWIJEREN)	090410	1	V	CSB

LITHOTHAMNION	SPEC.	(KALKKORSTWIER)	090410	A	L	CSB	
LITHOTHAMNION	SPEC.	(KALKKORSTWIER)	090411	A	L	SBH	
POLYSIPHONIA	SPEC.	(BUISWIER)	090409	A	L	BLR	
POLYSIPHONIA	SPEC.	(BUISWIER)	090409	E	L	BLR	
POLYSIPHONIA	SPEC.	(BUISWIER)	090410	A	L	CSB	
MASTOCARPUS	STELLATUS	KERNWIER	090409	A	L	BLR	
MASTOCARPUS	STELLATUS	KERNWIER	090410	A	L	CSB	
MASTOCARPUS	STELLATUS	KERNWIER	090411	A	L	SBH	
GRACILARIA	VERRUCOSA	KNOOPWIER	090412	E	L	MLS	
HYPOGLOSSUM	WOODWARDII	TONGWIER	090410	E	L	CSB	
HYPOGLOSSUM	WOODWARDII	TONGWIER	090411	E	L	SBH	
PHYLUM		Porifera					
		(Sponsen)					
HALICHONDRIA	PANICEA	GEWONE BROODSPONS	090409	A	L	BLR	
HALICHONDRIA	PANICEA	GEWONE BROODSPONS	090410	A	L	CSB	
HALICHONDRIA	PANICEA	GEWONE BROODSPONS	090411	A	L	SBH	
HYMENIACIDON	PERLEVE	(SPONS)	090409	E	L	BLR	ORANJE
HYMENIACIDON	PERLEVE	(PRIFERA/SPONS)	090410	A	L	CSB	ORANJE SPONS
HYMENIACYDON	PERLEVE		090411	E	L	SBH	ORANJE SPONS
PHYLUM		Cnidaria					
		(Neteldieren)					
KLASSE		Hydrozoa					
		(Hydroidpoliepen)					
DYNAMENA	PUMILA	KLEIN TANDHOORNKORAAL	090409	A	L	BLR	OP FUCUS SERRATUS
KLASSE		Anthozoa					
		(Bloemdieren)					
ACTINIA	EQUINA	PAARDEANEMOON	090409	A	L	BLR	
ACTINIA	EQUINA	PAARDEANEMOON	090410	A	L	CSB	
ACTINIA	EQUINA	PAARDEANEMOON	090411	A	L	SBH	
TEALIA	FELINA	ZEEDAHLIA	090409	1	L	BLR	
TEALIA	FELINA	ZEEDAHLIA	090410	E	L	CSB	JUVENIEL
SAGARTIA	TROGLODYTES	SLIBANEMOON	090409	A	L	BLR	
SAGARTIA	TROGLODYTES	SLIBANEMOON	090410	A	L	CSB	
ANEMONIA	VIRIDIS	WASROOS	090409	E	L	BLR	
ANEMONIA	VIRIDIS	WASROOS	090411	A	L	SBH	

PHYLUM		Nemertina (Snoerwormen)					
LINEUS	LONGISSIMUS	(SNOERWORM/NEMERTINI)	090409	1	L	BLR	5.0 METER LANG
PHYLUM		Sipunculida (Wormen)					
PHASCOLION	STROMBI	(WORM/SIPUNCULIDA)	090409	1	L	BLR	IN TURRITELLA COMMUNIS
PHYLUM		Annelida (Ringwormen)					
SPIRORBIS	BOREALIS	SPIRAALKOKERWORM	090409	A	L	BLR	OP FUCUS SERRATUS
SPIRORBIS	BOREALIS	SPIRAALKOKERWORM	090410	A	L	CSB	
SPIRORBIS	BOREALIS	SPIRAALKOKERWORM	090411	A	L	SBH	
LANICE	CONCHILEGA	SHELPKOKERWORM	090409	E	L	BLR	
LANICE	CONCHILEGA	SHELPKOKERWORM	090410	E	L	CSB	
PECTINARIA	KORENI	GOUDKAMMETJE	090409	E	L	BLR	
SABELLA	PAVONINA	(BORSTELWORM/ANNELIDA)	090409	A	L	BLR	
LEPIDODOTUS	SPEC.	(ZEERUPS)	090409	2	L	BLR	
NEREIS	SPEC.	(BORSTELWORM/ANNELIDA)	090409	E	L	BLR	
SABELLARIA	SPEC.	(BORSTELWORM/ANNELIDA)	090409	E	L	BLR	
MYZOSTOMA	SPEC.	(ANNELIDA/BORSTELWORMEN)	090410	1	L	CSB	WORM (POLYCHAETA) DIE PARASITEERT OP ZEELELIE ANTEDON BIFIDA
POMATOCEROS	TRIQUETER	DRIEKANTIGE KALKKOKERWOR	090409	A	L	BLR	ONDER TEGEN STENEN
POMATOCEROS	TRIQUETER	DRIEKANTIGE KALKKOKERWOR	090410	A	L	CSB	
POMATOCEROS	TRIQUETER	DRIEKANTIGE KALKKOKERWOR	090411	A	L	SBH	
PHYLUM		Mollusca (Weekdieren)					
KLASSE		Polyplocophora (Keverslakken)					
ISCHNOCHITON	ALBUS	WITTE PANTSERKEVERSLAK	090410	1	L	CSB	
LEPIDOCHINTONA	CINEREA	ASGRAUWE KEVERSLAK	090409	E	L	BLR	
LEPIDOCHINTONA	CINEREA	ASGRAUWE KEVERSLAK	090410	E	L	CSB	
LEPIDOCHINTONA	CINEREA	ASGRAUWE KEVERSLAK	090411	E	L	SBH	
KLASSE		Gastropoda (Slakken)					
ONOBA	ACULEUS	SLANKE GORDELHOREN	090410	E3	L	CSB	
ONOBA	ACULEUS	SLANKE GORDELHOREN	090411	1	V	SBH	
POTAMOPYRGUS	ANTIPODARUM	JENKIN'S WATERHOREN	090408	A	L	SKM	ZOETWATERSLAK
TRIVIA	ARCTICA	GEWOON KOFFIEBOONTJE	090409	1	L	BLR	

PATELLA	ASPERA	RUWE SCHAALHOREN	090409	E	L	BLR	
PATELLA	ASPERA	RUWE SCHAALHOREN	090410	E	L	CSB	
PATELLA	ASPERA	RUWE SCHAALHOREN	090411	A	L	SBH	
HELIX	ASPERSA	SEGRUJNSLAK	090408	A	L	DLF	LANDSLAK
HELIX	ASPERSA	SEGRUJNSLAK	090408	A	L	SKM	LANDSLAK
OMALOGYRA	ATOMUS	ATOOMS LAK	090410	E	L	CSB	
CLAUSILIA	BIDENTATA	VALE CLAUSILIA	090410	1	L	CSB	LANDSLAK
CLAUSILIA	BIDENTATA	VALE CLAUSILIA	090408	21	L	DLF	14 LEV.: LANDSLAK
OXYCHILUS	CELLARIUS	KELDER-GLANSSLAK	090408	2	L	DLF	LANDSLAK
CALYPTRAEA	CHINENSIS	CHINEES HOEDJE	090409	E	L+V	BLR	2 LEVEND
GIBBULA	CINERARIA	ASGRAUWE TOLHOREN	090409	A	L	BLR	
GIBBULA	CINERARIA	ASGRAUWE TOLHOREN	090410	A	L	CSB	
GIBBULA	CINERARIA	ASGRAUWE TOLHOREN	090411	A	L	SBH	
CINGULA	CINGILLUS	GEWONE STREEPHOREN	090410	A	L	DLF	ONDER GROTE STENEN IN GEBIED BEDEKT MET KLEINE KEIEN, HOOG IN GETIJDENGEBIED
CINGULA	CINGULLUS	GEWONE STREEPHOREN	090411	2	L	SBH	
EPITONIUM	CLATHRUS	WENTELTRAP	090409	1		BLR	OUD
TURRITELLA	COMMUNIS	PENHOREN	090409	E	L	BLR	3 LEVEND
TURRITELLA	COMMUNIS	PENHOREN	090411	E	V	LTH	
EMARGINULA	CONICA	(NAPSLAK)	090410	1	L	CSB	
LAURIA	CYLINDRACEA	GENAVELD TONNETJE	090408	1	L	DLF	LANDSLAK
LAURIA	CYLINDRACEA	GENAVELD TONNETJE	090408	A	L	SKM	LANDSLAK
PATELLA	DEPRESSA	GEKLEURDE SCHAALHOREN	090411	1	V	LTH	
PATELLA	DEPRESSA	GEKLEURDE SCHAALHOREN	090411	A	L	SBH	
RISSOELLA	DIAPHANA	DROPSLAK	090410	1	L	CSB	
RISSOELLA	DIAPHANA	(GASTROPODA)	090411	1	L	SBH	
OXYCHILUS	DRAPARNAUDI	GROTE GLANSSLAK	090408	1		DLF	LANDSLAK
OCENEBRA	ERINACEA	STEKELHOREN	090409	6	L	BLR	
OCENEBRA	ERINACEA	STEKELHOREN	090410	4	L	CSB	3 LEVEND+1 OUD EX.
ANCYLUS	FLUVIATILIS	RONDE BEEKMUTS	090804	3	L	SKM	ZOETWATERSLAK
ANCYLUS	FLUVIATILIS	RONDE BEEKMUTS	090410	2	L	CSB	ZOETWATERSLAK
CREPIDULA	FORNICATA	MULTJE	090409	A	L	BLR	
CREPIDULA	FORNICATA	MULTJE	090410	E	L	CSB	
MONACHA	GRANULATA		090408	22	L	DLF	LANDSLAK
MONACHA	GRANULATA		090408	8	L	SKM	LANDSLAK
PUSILLINA	INCONSPICUA	(GASTROPODA)	090409	1		BLR	
NASSARIUS	INCRASSATUS	VERDIKTE FUIKHOREN	090409	1	L	BLR	
NASSARIUS	INCRASSATUS	VERDIKTE FUIKHOREN	090410	1	L	CSB	
NASSARIUS	INCRASSATUS	VERDIKTE FUIKHOREN	090411	1	L	SBH	
RISSEA	LABIOSA	DUNSCHALIGE DRUFHOREN	090412	6	L	MLS	IN ROODWIER
NUCELLA	LAPILLUS	PURPERSLAK	090409	A	L	BLR	
NUCELLA	LAPILLUS	PURPERSLAK	090410	A	L	CSB	
NUCELLA	LAPILLUS	PURPERSLAK	090411	A	L	DLF	
NUCELLA	LAPILLUS	PURPERSLAK	090411	E	L	LTH	
NUCELLA	LAPILLUS	PURPERSLAK	090411	A	L	SBH	
MONODONTA	LINEATA	(TANDTOLHOREN)	090409	E	L	BLR	
MONODONTA	LINEATA	(TANDTOLHOREN)	090410	E	L	CSB	JUVENIEL
MONODONTA	LINEATA	(TANDTOLHOREN)	090410	E	L	DLF	JUVENIEL
MONODONTA	LINEATA	(TANDTOLHOREN)	090411	E	L	SBH	
LITTORINA	LITTOREA	GEWONE ALIKRUIK	090409	A	L	BLR	
LITTORINA	LITTOREA	GEWONE ALIKRUIK	090410	A	L	CSB	

LITTORINA	LITTOREA	GEWONE ALIKRUIK	090410	A	L	DLF	
LITTORINA	LITTOREA	GEWONE ALIKRUIK	090412	A	L	MLS	
LITTORINA	LITTOREA	GEWONE ALIKRUIK	090411	A	L	SBH	
COCHLICOPA	LUBRICA	GLANZENDE AGAATHOREN	090408	2	L	SKM	LANDSLAK
GIBBULA	MAGUS	GEKNOBBELDE TOLHOREN	090409	4	V	BLR	
GIBBULA	MAGUS	GEKNOBBELDE TOLHOREN	090410	1		CSB	
TRIVIA	MONACHA	GEVLEKT KOFFIEBOONTJE	090410	3	L	CSB	
TRIVIA	MONACHA	GEVLEKT KOFFIEBOONTJE	090411	1	L	SBH	
LITTORINA	NEGLECTA	VERGETEN ALIKRUIK	090411	A	L	SBH	IN LYCHINA PYGMEA IN SPATZONE
CEPAEA	NEMORALIS	GEWONE TUINSLAK	090408	2	V	DLF	LANDSLAK
CEPAEA	NEMORALIS	GEWONE TUINSLAK	090408	A	L	DLF	LANDSLAK
CEPAEA	NEMORALIS	GEWONE TUINSLAK	090408	A	L	SKM	LANDSLAK
LITTORINA	NERITOIDES	KLEINE ALIKRUIK	090410	A	L	CSB	
LITTORINA	NERITOIDES	KLEINE ALIKRUIK	090412	A	L	MLS	
LITTORINA	NERITOIDES	KLEINE ALIKRUIK	090411	A	L	SBH	
LITTORINA	NIGROLINEATA	GESTREEPTE ALIKRUIK	090410	1	L	CSB	
LITTORINA	NIGROLINEATA	GESTREEPTE ALIKRUIK	090410	1	L	DLF	
LITTORINA	NIGROLINEATA	GESTREEPTE ALIKRUIK	090412	E	L	MLS	
AEGOPINELLA	NITIDULA	BRUINE BLINDSLAK	090408	3	L	DLF	LANDSLAK
AEGOPINELLA	NITIDULA	BRUINE BLINDSLAK	090408		4 V	SKM	LANDSLAK
ZONITOIDES	NITIDUS	DONKERE GLIMSLAK	090408	5	L	SKM	LANDSLAK
GONIODORIS	NODOSA	BLEKE PLOOISLAK	090409	1	L	BLR	
GONIODORIS	NODOSA	BLEKE PLOOISLAK	090410	5	L	CSB	
LITTORINA	OBTUSATA	STOMPTE ALIKRUIK	090409	A	L	BLR	
LITTORINA	OBTUSATA	STOMPTE ALIKRUIK	090410	A	L	CSB	
LITTORINA	OBTUSATA	STOMPTE ALIKRUIK	090411	E	L	MLS	
LITTORINA	OBTUSATA	STOMPTE ALIKRUIK	090411	E	L	SBH	
LACUNA	PALLIDULA	BLEKE SCHEEFHOREN	090409	6	L	BLR	
LACUNA	PALLIDULA	BLEKE SCHEEFHOREN	090410	5	L	CSB	
AEOLIDIA	PAPILLOSA	GROTE VLOKSLAK	090409	3	L	BLR	OOK 1 EILEGSEL
RISSOA	PARVA	KLEINE DRIJFHOREN	090409	A	L	BLR	IN CORALLINA OFFICIALIS
RISSOA	PARVA	KLEINE DRIJFHOREN	090410	A	L	CSB	IN ROODWIER
RISSOA	PARVA	KLEINE DRIJFHOREN	090411	A	L	SBH	IN ROODWIER
HELClON	PELLUCIDUM	BLAUWGESTREEPTE SCHAALH.	090409	1		BLR	OUD
HELClON	PELLUCIDUM	BLAUWGESTREEPTE SCHAALH.	090410	E	L	CSB	
HELClON	PELLUCIDUM	BLAUWGESTREEPTE SCHAALH.	090411	1	L	SBH	
HELClON	PELLUCIDUM f.LAEVIS	BLAUWGESTREEPTE SCHAALH.	090410	E	L	CSB	
HELClON	PELLUCIDUM f.LAEVIS	BLAUWGESTREEPTE SCHAALH.	090411	1		SBH	
ACANTHODORA	PILOSA	EGELSLAK	090409	2	L	BLR	
ACANTHODORIS	PILOSA	EGELSLAK	090410	1	L	CSB	
SKENEOPSIS	PLANORBIS	GEWONE ZEEPOSTHOREN	090410	E	L	CSB	
SKENEOPSIS	PLANORBIS	GEWONE ZEEPOSTHOREN	090411	A	L	SBH	
ARCHIDORIS	PSEUDOARGUS	(STERSLAK)	090409	1	V	BLR	EILEGSEL
ARCHIDORIS	PSEUDOARGUS	(STERSLAK)	090409	4	L	BLR	
TRICOLIA	PULLUS	DEKSELHOREN	090409	4	L	BLR	
TRICOLIA	PULLUS	DEKSELHOREN	090410	E	L	CSB	
TRICOLIA	PULLUS	DEKSELHOREN	090410	1	L	DLF	
TRICOLIA	PULLUS	DEKSELHOREN	090412	1	L	MLS	
BITTIUM	RETICULATUM	NAALDJIE	090409	A		BLR	OUD
BITTIUM	RETICULATUM	NAALDJIE	090410	1		CSB	OUD

NASSARIUS	RETICULATUS	GEVLOCHTEN FUIKHOREN	090409	E		BLR	OUD
DISCUS	ROTUNDATUS	BOERENKNOOPJE	090408	1	L	CSB	LANDSLAK
DISCUS	ROTUNDATUS	BOERENKNOOPJE	090408	A	L	DLF	LANDSLAK
DISCUS	ROTUNDATUS	BOERENKNOOPJE	090408	5	L	SKM	LANDSLAK
LITTORINA	SAXATILUS	RUWE ALIKRUIK	090410	A	L	CSB	
LITTORINA	SAXATILUS	RUWE ALIKRUIK	090411	A	L	DLF	
LITTORINA	SAXATILUS	RUWE ALIKRUIK	090411	A	L	SBH	RODE KLEUR
ONOBA	SEMICOSTATA	GERIBDE GORDELHOREN	090410	E	L	CSB	
ONOBA	SEMICOSTATA	GERIBDE GORDELHOREN	090411	1		SBH	OUD
ALVANIA	SEMISTRIATA	GESTR. TRALIEDRIJFHOREN	090410	1		CSB	
SKENEOPSIS	SERPULORBIS	ZEEPOSTHOREN	090411	A	L	DLF	ONDER TEGEN STENEN IN GEBIED BEDEKT MET KEIEN HOOG IN GETIJDEGEBIED
CIRCULUS	SPEC.	(GASTROPODA)	090409	2		BLR	
BRACHYSTOMIA	SPEC.	(GASTROPODA)	090410	1	L	CSB	
TRICHA	STRIOLATA	(HAARSLAK)	090408	31	L	DLF	20 LEVEND; LANDSLAK
TRICHA	STRIOLATA	(HAARSLAK)	090408	1		SKM	LANDSLAK
CARYCHIUM	TRIDENTATUM	SLANKE DWERGLAK	090409	1	L	DLF	LANDSLAK
RETUSA	TRUNCATULA	GEKNOTTE OUBLIEHOREN	090410	1	L	CSB	
CERITHIOPSIS	TUBERCULARIS	BRUINE SPONSHOREN	090410	1	L	CSB	
GIBBULA	UMBILICALIS	GENAVELDE TOLHOREN	090409	A	L	BLR	
GIBBULA	UMBILICALIS	GENAVELDE TOLHOREN	090410	A	L	CSB	JUVENIEL
GIBBULA	UMBILICALIS	GENAVELDE TOLHOREN	090411	A	L	DLF	
GIBBULA	UMBILICALIS	GENAVELDE TOLHOREN	090411	A	L	SBH	
BUCCINUM	UNDATUM	WULK	090409	E	L	BLR	2 LEVEND + ENKELE OUD
LACUNA	VINCTA	SCHEEFHOREN	090409	E	L	BLR	5 LEVEND + ENKELE EIKAPSELS
ACMAEA	VIRGINEA	SCHOTELTJE	090410	1	V	CSB	
ACMAEA	VIRGINEA	SCHOTELTJE	090411	1	L	SBH	IN RIEMWIervoetje
PATELLA	VULGATA	GEWONE SCHAALHOREN	090409	A	L	BLR	
PATELLA	VULGATA	GEWONE SCHAALHOREN	090410	A	L	CSB	
PATELLA	VULGATA	GEWONE SCHAALHOREN	090411	A	L	LTH	
PATELLA	VULGATA	GEWONE SCHAALHOREN	090411	A	L	SBH	
CALLIOSTOMA	ZIZYPHINUM	PRIKTOLHOREN	090409	2	L	BLR	1 LEVEND + 1 OUD
CALLIOSTOMA	ZIZYPHINUM	PRIKTOLHOREN	090410	E	L	CSB	
CALLIOSTOMA	ZIZYPHINUM	PRIKTOLHOREN	090411	E	L	SBH	

KLASSE **Bivalvia**
(Tweekleppigen)

ABRA	ALBA	WITTE DUNSCHAAL	090409	1		BLR	LOSSE KLEP
HIATELLA	ARCTICA	NOORDSE ROTSBORDER	090409	E	L	BLR	
HIATELLA	ARCTICA	NOORDSE ROTSBORDER	090410	1	L	CSB	
HIATELLA	ARCTICA	NOORDSE ROTSBORDER	090411	1	L	SBH	
ENSIS	ARCUATUS	GROTE ZWAARDSCHUDE	090409	2		BLR	OUDE DOUBLETEN, BESCHADIGD
PAPHIA	AUREA	GOUDEN TAPIJTSCHHELP	090409	1		BLR	OUDE KLEP
MYSELLA	BIDENTATA	TWEETANDSMOSSEL	090409	1		BLR	LOSSE KLEP
LUCINOMA	BOREALIS	NOORDSE CIRKELSCHELP	090409	6	V	BLR	1 DOUBLET+5 LOSSE KLEPPEN
MACTRA	CORALLINA	GROTE STRANDSCHELP	090409	E	L+V	BLR	2 LEVEND (JUVENIEL)+E VERSE KLEPPEN
LAEVICARDIUM	CRASSUM	NOORSE HARTSCHELP	090409	E		BLR	OUDE KLEPPEN
TAPES	DECUSSATUS	GERUIE TAPIJTSCHHELP	090409	E	V	BLR	DOUBLETEN
MUSCULUS	DISCORS	GEOCHELDE STREEPSCHHELP	090410	1	L	CSB	

PHYLUM		Arthropoda (Geleedpotigen)				
KLASSE		Pycnogonida (Zeespinnen)				
NYMPHON	GRACILE	(ZEESPIN)	090409	1	L	BLR
PHYLUM		Crustacea (Kreeftachtigen)				
KLASSE		Cirripedia (Rankpotigen)				
BALANUS	BALANOIDES	GEWONE ZEEPOK	090409	M	L	BLR
BALANUS	BALANOIDES	GEWONE ZEEPOK	090410	M	L	CSB
BALANUS	BALANOIDES	GEWONE ZEEPOK	090411	M	L	SBH
ELMINIUS	MODESTUS	KRUISRIDDERPOK, STERPOK	090409	M	L	BLR
BALANUS	PERFORATUS	VULKAANTJE	090409	A	L	BLR
BALANUS	PERFORATUS	VULKAANTJE	090411	A	L	SBH
						LAAG IN GETIJDENGEBIED
KLASSE		Malacostraca (Hogere kreeften)				
ORDE		Isopoda (Pissebedden)				
IDOTEA	NEGLECTA	(ZEEPISSBED/ISOPODE)	090411	1	L	SBH
LEKANESPHAERA	RUGICAUDA	(ISOPODE)	090409	1	L	BLR
SPHAEROMA	SERRATUM	(ISOPODA)	090410	A	L	CSB
ORDE		Amphipoda (Vlokreeften)				
TALITRUS	SALTATOR	STRANDVLO	090409	A	L	BLR
TALITRUS	SALTATOR	STRANDVLO	090410	A	L	CSB
TALITRUS	SALTATOR	STRANDVLO	090411	A	L	SBH
ORDE		Decapoda (Tienpotigen)				
CORYSTES	CASSIVELAUNUS	HELMKRAB	090409	E	D	BLR
PALAEEMON	ELEGANS	SIERLUKE STEURGARNAAL	090411	E	L	SBH
XANTHO	INCISUS	(KRAB)	090409	2	L	BLR
XANTHO	INCISUS	(KRAB)	090410	E	L	CSB
XANTHO	INCISUS	(KRAB)	090411	E	L	SBH
PORCELLANA	LONGICORNIS	GEW. PORCELEINKRABBETJE	090410	A	L	CSB
CARCINUS	MAENAS	STRANDKRAB	090409	E	L+D	BLR

CARCINUS	MAENAS	STRANDKRAB	090411	E	L	SBH
CANCER	PAGURUS	NOORDZEEKRAB	090409	E	L+D	BLR
CANCER	PAGURUS	NOORDZEEKRAB	090410	E	L	CSB
CANCER	PAGURUS	NOORDZEEKRAB	090411	E	L	SBH
PORCELLANA	PLATHYCHELES	HARIG PORCELEINKRABBETJE	090409	A	L	BLR
PORCELLANA	PLATHYCHELES	HARIG PORCELEINKRABBETJE	090410	A	L	CSB
PORCELLANA	PLATHYCHELES	HARIG PORCELEINKRABBETJE	090411	A	L	SBH
LIOCARCINUS	PUBER	FLUWELN ZWEMKRAB	090410	E	L	CSB
<hr/>						
PHYLUM	Echinodermata (Stekelhuidigen)					
<hr/>						
ANTEDON	BIFIDA	VEERSTER	090410	1	L	CSB
ECHINOCARDIUM	CORDATUM	ZEEKLIT/HARTEGEL	090409	E	V	BLR
OPHIOTRIX	FRAGILIS	BROKKELSTER	090409	1	L	BLR
OPHIOTRIX	FRAGILIS	BROKKELSTER	090410	E	L	CSB
OPHIOTRIX	FRAGILIS	BROKKELSTER	090411	E	L	SBH
ASTERINA	GIBBOSA	KLEINE BOCHELSTER	090410	E	L	CSB
AMPHIPHOLIS	SQUAMATA	(SLANGSTER)	090411	1	L	SBH
<hr/>						
PHYLUM	Chordata (Chordadieren)					
<hr/>						
KLASSE	Ascidacea (Zakpijpen)					
<hr/>						
STYELA	CLAVA	KNOTSZAKPIJP	090409	E	L	BLR
BOTRYLLUS	SCHLOSSERI	GELEIKORST	090409	E	L	BLR
BOTRYLLUS	SCHLOSSERI	GELEIKORST	090410	E	L	CSB
<hr/>						
KLASSE	Pisces (Vissen)					
<hr/>						
ANGUILA	ANGUILA	PALING	090409	1	L	BLR
SCYLIORHINUS	CANICULA	HONDSHAAI	090409	1	L	BLR
PHOLIS	GUNNELLUS	BOTERVIS	090409	1	L	BLR
PHOLIS	GUNNELLUS	BOTERVIS	090410	1	L	CSB
LEPADOGASTER	LEPADOGASTER	ZUIGNAPVIS	090411	E	L	SBH
NEROPHIS	LUMBRICIFORMIS	WORMZEENAALD	090409	5	L	BLR
NEROPHIS	LUMBRICIFORMIS	WORMZEENAALD	090411	1	L	SBH
CILIATA	MUSTELA	VIJFDRADIGE MEUN	090409	1	L	BLR
LIPOPHRYS	PHOLIS	GEWONE SLIJMVIS	090409	4	L	BLR
LIPOPHRYS	PHOLIS	GEWONE SLIJMVIS	090410	E	L	CSB
SYNGNATHUS	SPEC.	(ZEENAALD)	090409	1	L	BLR

Summary

The article shows the results of a field trip of the Belgian marine biology working group to Dale Fort Field Centre in Wales (UK), April 2009: in table 1 the bryozoans, in table 2 the lichens (Severijns, 2011), in the large table the other taxonomic groups.

Literatuur

SEVERIJNS, N., 2011. Verslag van de meerdaagse SWG-excursie naar Dale (Wales) van 7 tot 13 april 2009 (Deel 1). De Strandvlo, 31(1): 29-36.

Buizegemlei III 2650 Edegem

Laagwatertabel Oostende – juli, augustus, september 2011 (weekends)

juli

Za 02/07	8:55-21:22
Zo 03/07	9:36-22:04
Za 09/07	2:14-14:36
Zo 10/07	3:14-15:41
Za 16/07	9:04-21:28
Zo 17/07	9:42-22:07
Za 23/07	1:28-13:34
Zo 24/07	2:19-14:37
Za 30/07	7:55-20:25
Zo 31/07	8:37-21:06

september

Za 03/09	11:58
Zo 04/09	0:28-12:46
Za 10/09	7:13-19:34
Zo 11/09	7:52-20:11
Za 17/09	10:58-23:19
Zo 18/09	11:28-23:50
Za 24/09	5:17-17:55
Zo 25/09	6:17-18:50

augustus

Za 06/08	0:53-13:11
Zo 07/08	1:46-14:08
Za 13/08	8:10-20:32
Zo 14/08	8:46-21:08
Za 20/08	-12:02
Zo 21/08	0:30-12:37
Za 27/08	6:45-19:19
Zo 28/08	7:34-20:03

LW te :

Boulogne	43 min. vroeger
Calais	19 min. vroeger
Duinkerke	9 min. vroeger
Nieuwpoort	2 min. vroeger
Zeebrugge	8 min. later
Vlissingen	30 min. later

Rariteitenkabinet : vreemde molluskenvondsten op het Koksijdse strand

Marie-Thérèse Vanhaelen

In een apart doosje bewaar ik enkele ongewone schelpenvondsten van Koksijde. Het zijn schelpen die normaal niet in de Noordzee leven. Zulke zeldzame vondsten kunnen een verscheiden herkomst hebben.

Een eerste mogelijkheid : menig schelpenzoeker zal al wel eens vreemd opgekeken hebben bij het vinden van een exotische schelp, een zogenaamde zakjesschelp. Naar de herkomst moet je niet ver zoeken : overal langs de Belgische kust tref je winkeltjes, meestal uitgebaat door een Indiër, waar deze zakjes, naast andere, eerder kitscherige snuisterijen te koop aangeboden worden. Door de toenemende vernieuwbouw in de kustcentra zijn deze souvenirwinkeltjes de laatste jaren bijna zo goed als verdwenen uit het straatbeeld.

Tot deze categorie van milieuvreemde vondelingen behoort zonder twijfel mijn volgende vondst: een *Rhinoclavis vertagus* (foto 1 - A), 4,7 cm, aangespoeld op 16 juli 1995 tussen talrijke wenteltrapjes *Epitonium clathrus* te Koksijde, bij Ster der Zee. Mogelijk is ook de intacte, zeer vers uitzierende klep *Cardites sp.* (foto 1 - C) van 3 cm, opgeraapt bij het Schipgat afkomstig uit zo'n schelpenzakje. Beide vondsten vertonen geen spoor van slijtage en hebben vermoedelijk niet lang, misschien maar even in het Noordzeewater gelegen. Ook in het buitenland stoot je soms op dat fenomeen van de verloren zakjesschelpen; hoe verklaar je anders de vondst van een kauri *Monetaria annulus* (Indische en westelijke Grote Oceaan) op Playa d'Aro, Costa Brava in maart 2003 ? Ook dit is weer een gaaf exemplaar dat qua gewicht en porseleinglans er zeer recent uitziet.

Een andere oorzaak bij streekvreemde vondsten is dat kinderen, die op reis gingen, van verre of nabije kusten hun dáár gevonden schelpenbuit nadien meezeulen met hun strandattributen tot op ons Belgisch strand en er enkele schelpen kwijtspelen. Ook daarvan hebben we enkele voorbeelden :

Zo zag ik op 15 december 1995 bij Ster der Zee de inhoud van een uitgekieperd emmertje : kleppen van kokkel- en grote strandschelp, een gewone tapijtschelp en zowaar een klep *Acanthocardia tuberculata* (foto 2 - A), de geknobbelde hartschelp, 4,6 cm, recente kleur doch ten dele sterk verweerde ribben, dus duidelijk strandaanspoelsel, maar van waar afkomstig en meegebracht ? Normandië ? Bretagne ?

Op 25 augustus 2006 keek ik weer vreemd op : een tienjarig meisje op het Koksijdse strand toonde me wat ze er zojuist had gevonden : opnieuw een klep *Acanthocardia tuberculata*, erg beschadigd en een gave klep *Glycymeris violascens* (syn. *Glycymeris insubrica*) van 6 cm. Vooral deze laatste klep doet ons een zuiderse herkomst vermoeden, mogelijk Zuid-Spanje of Zuid-Portugal.

Op 25 augustus 1995 verkochten kinderen op de Koksijdse dijk een veertigtal *Rapana venosa* (foto 1 - B), meegebracht van Kreta.

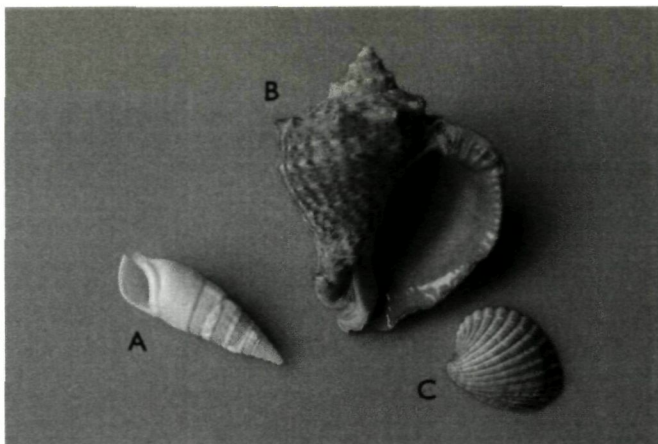

Foto 1: **A** *Rhinoclavis vertagus* - **B** *Rapana venosa* - **C** *Cardites* sp.
(foto : Marc Panneels)

Deze roofslakken, afkomstig van Japan zouden accidenteel ingevoerd zijn in de Zwarte Zee en komen nu algemeen voor in verschillende delen van de Middellandse Zee. Het is niet denkbeeldig dat sommige exoten van zulke verkoopsstandjes op het strand terechtkomen. Maar, deze slak is ook al in de Noordzee opgevist en komt – zij het in lage aantallen – voor in de oesterparken langs de Atlantische kust van Frankrijk (Kerckhof et al. 2006).

Nog een andere mogelijkheid is de volgende : op het Koksijdse strand raapte ik op 8 april 2008 een *Conus mediterraneus* (foto 2 - B) op, of wat er van restte : de onderste grote winding, 1,8 cm hoog; de hogere windingen ontbreken en de rand van het ontstane gat is gepolijst. Deze vondst is mogelijk afkomstig van een kegeltjeshalsnoer zoals Afrikaanse kustbewoners er plegen te maken. Ook kauri's worden in sieraden verwerkt die tegenwoordig niet alleen bij ons maar bijna overal te koop zijn, en soms zijn er inderdaad exemplaren te vinden met een gat. Dan is de herkomst duidelijk. Dus ook sieraden met schelpen kunnen de bron zijn van een rare vondst. Maar hoe geraken ze hier ?

Van andere exotische soorten is de herkomst moeilijker te bepalen, zeker als het geen courante zakjeschelpen zijn.

Op 10 december 2008 deed ik in Koksijde weer een bizarre vondst : een sterk beschadigde tulbandhoren *Astraea rugosa*, (foto 2 - E) zoals je ze kan aantreffen in fuiken in Portugal; de soort vind je er trouwens overal in de kleine vissershavens, meestal levend, voorzien van hun prachtig oranjerood porseleinen operculum (foto 5).

Op 21 december-2008 bracht Lode Janssens in De Panne het middengedeelte van een kreeftenfuij mee van het strand, waarin twee marmerschelpkleppen *Glycymeris glycymeris* zaten, een soort ons wel bekend van Bretagne.

Op 20 juni 2009 deed ik nog een zeldzame vondst : een spoelhorentje *Acteon tornatilis*, licht beschadigd doch met recente kleur (foto 2 - C).

Het meest verbazingwekkend is natuurlijk het vinden van een ringkauri, *Monetaria annulus* (foto 2 - D) op Belgische strand. Op 21 december 1992, in dezelfde periode dat Dirk Wouters soortgelijk exemplaar vond in Oostende (20 maart 1993) raapte ik er ook één op in Koksijde.

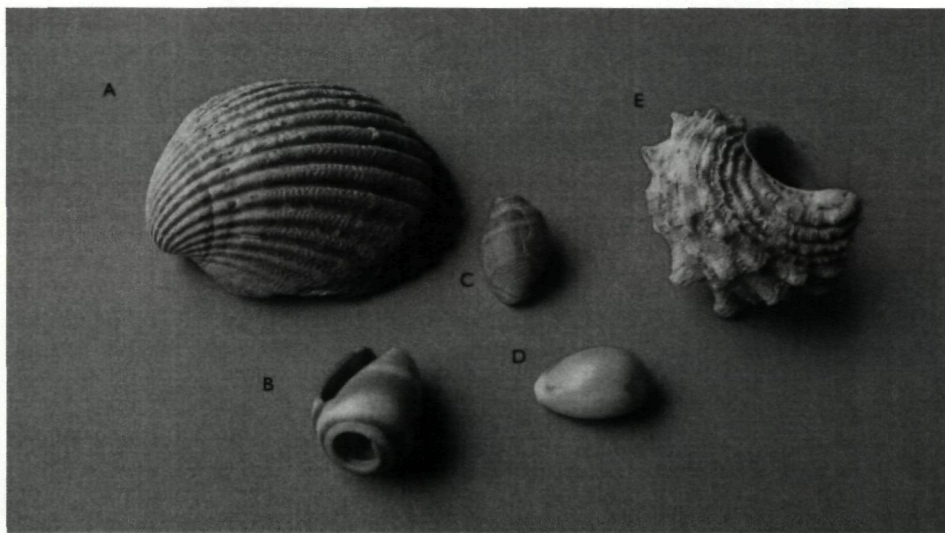

Foto 2: **A** *Acanthocardia tuberculata* - **B** *Conus mediterraneus* - **C** *Acteon tornatilis*
D *Monetaria annulus* - **E** *Astraea rugosa* (foto : Marc Panneels)

In vergelijking met recente schelpjes van deze soort is hier het porseleinen aspect volledig verdwenen, het gewicht veel lichter, de kleur vaalbeige maar de oranje ring is nog gedeeltelijk zichtbaar.

De laatste vondst van een rariteit deden we op het strand van De Panne tijdens de eindejaarsexcursie van 26 december 2010. Toen vond iemand in het schelpenaanspoelse een grote witte klep van een soort die duidelijk niet in de Noordzee leeft (foto 3 en 4). Het was een zware schelp met een slot met talrijke tandjes, een soort arkschelp dus. Francis Kerckhof trachtte de soort te achterhalen en het zou kunnen gaan om een klep van *Anadara natalensis*, een soort uit de Indische oceaan. Maar die soortnaam is niet honderd procent zeker want in het genus *Anadara* komen er nogal wat soorten voor die sterk op elkaar lijken...

Foto 3 : *Anadara natalensis* (foto: Francis Kerckhof)

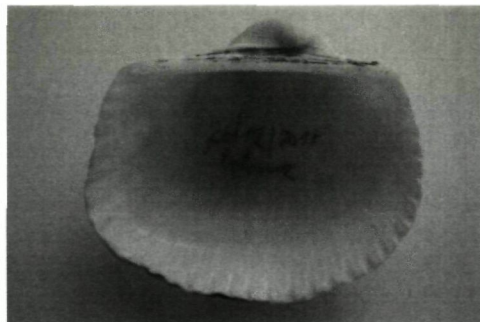

Foto 4: *Anadara natalensis* (foto: Francis Kerckhof)

Dirk Wouters suggereerde dat de kauri, destijds gebruikt als betaalmiddel, afkomstig is van een gezonken schip van de Verenigde Oost-Indische Compagnie (Wouters, 1994). In Oostende zijn de streekvreemde schelpen vaak aangevoerd door de visserij (Kerckhof, 1996). In Koksijde is dit ondanks de nabijheid van Nieuwpoort meestal niet het geval, hier is meestal het toenemende reisgedrag de oorzaak van een ongewone vondst.

Het zal ons in de toekomst dus niet meer verbazen als we een mollusk van verre kusten ontdekken op ons Belgisch strand, maar het hele reisverhaal van de schelp zal ons blijven intrigeren.

Summary

The article deals with strange finds of non-indigenous shells on the Belgian beach, Koksijde.

The snails *Rhinoclavis vertagus*, *Astraea rugosa*, *Rapana venosa* (known to be brought alone by children from Crete), the kauri *Monetaria annulus*, a broken *Conus*

mediterraneus, the bivalves *Cardites* sp., *Acanthocardia tuberculata*, *Glycymeris violascens* (syn. *Glycymeris insubrica*), a possible *Anadara natalensis* or closer from home (Normandy? Brittany?): the bivalves *Glycymeris glycymeris*, *Acanthocardia tuberculata* and the snail *Acteon tornatilis*.

The provenance can be as variable as the shells themselves: exotic shells from Belgian coastal resort souvenir shops, shells brought alone (by children?) from travels abroad, money cowry from former East-Indian trade shipwrecks?, worked shells from necklaces and other 'jewelry'..? (red. GR)

Literatuur

- KERCKHOF, F. 1996. Opmerkingen naar aanleiding van de vondsten van *Ranella olearia* (L., 1758), *Phalium (Semicassus) saburon* (Bruguière, 1792) en andere exoten te Oostende. De Strandvlo, 16(4) : 124-130.
- KERCKHOF, F.; VINK, R.J.; NIEWEG, D.C.; POST, J.J.N., 2006. The veined whelk *Rapana venosa* has reached the North Sea Aquat. Invasions, 1(1): 35-37
- WOUTERS, D., 1994. Bij de vondst van een *Cypraea annulus* (Linnaeus, 1758) te Oostende. De Strandvlo, 14 (1): 9-10.

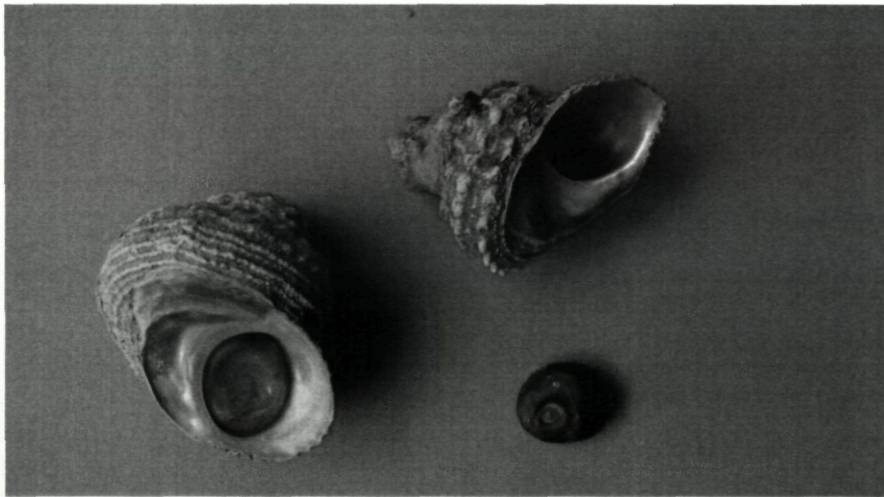

Foto 5: *Astraea rugosa* (foto : Marc Panneels)

**Ter Yde, I
8670 Koksijde**

Boekbespreking

Jocelyne Martin, 2011. Les invertébrés marins du golfe de Gascogne à la Manche orientale. Editions Quae, 299 pp, softcover, ISBN-13: 9782759201075, 45 €, eventueel te verhogen met verzendingskosten. Ook verkrijgbaar als pdf voor 31,50€. www.quae.com

Deze identificatiegids is geboren uit de praktijk van het visserijonderzoek in de periode 1993-2007 in de Franse Atlantische wateren (Golf van Biskaje en het Kanaal). Om ook de bijvangst, andere dan vis, van de slepen van bestandsopnamen van visstocks te kunnen bepalen, werden in eerste instantie werkfiches gemaakt die in de loop der jaren zijn uitgegroeid tot een werkboek. Dit is nu op een verzorgde manier uitgegeven en bruikbaar voor iedereen. De uitgeverij is ontstaan uit de samenwerking van een aantal Franse onderzoeksinstituten: Cemagref, Cirad, Ifremer en Inra.

De ontstaansgeschiedenis betekent wel dat niet zozeer intertidale, maar vooral soorten van dieper water zijn opgenomen. Meer zelfs: soorten die kenmerkend zijn voor het getijdengebied werden bewust niet opgenomen. Ook ligt de nadruk op het macro-element van de mariene bodemfauna en op de aan boord min of meer "doenbare" taxa. U zult tevergeefs zoeken naar sponzen, mosdierpjes en hydrozoa. Wel zijn opgenomen: zachte koralen en zeewaaierachtigen, zeeanemonen en harde kleine koralen, een sipunculide, een aantal borstelwormen, een groot aantal weekdieren (slakken, tweekleppigen, stoottanden en een), een quasi volledig gamma krabben, kreeften, garnalen en heremietkreeften, enkele kokerbewonende amfipoden (vlokreeften), veel stekelhuidigen (zeeëgels, zeesterren, slangsterren, zeeekomkommers en zeelelies), een brachiopode of lamschelp, enkele tunicaten, alles samen meer dan 500 soorten. Ze worden begeleid door meer dan 1000 illustraties, voornamelijk kleurenfoto's, waar nodig aangevuld met lijntekeningen. Uiteraard worden in teksten en tabellen de belangrijkste kenmerken ook beschreven, zowel ter hoogte van de hogere taxonomische groep als ter hoogte van de soort. De presentatie is fris, met een voorstelling van de informatie als een fiche met een gekleurde achtergrond. De verwijzingen met gekleurde pijltjes langs de bladzijden vragen wat gewenning, gewoon als we zijn in een dichotome tabel doorverwezen te worden naar genummerde rubrieken.

Uit de meegegeven kaart van de bemonsteringspunten blijkt dat in het Kanaal vooral het oostelijk deel is behandeld. Dat is voor ons het interessantste, want meest nabije deel.

Het boek is een aanwinst voor de marien geïnteresseerde onderzoeker en natuurliefhebber. Voor de Strandwerkgroep in het bijzonder is het zeker een werk dat mee moet gaan bij elke meerdaagse trip naar Bretagne of Normandië.

Redactie (GR)

**verrekijkers
telescopen
microscopen
accessoires**

www.sightsofnature.com

Pieter De Conincklaan 108, 8200 St.-Andries Brugge, 050/ 31 50 01

